



Zelene kompetence – kako jih definirati in kako jih razvijati



Co-funded by
the European Union

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. Project Number [2021-1-EL01-KA220-VET-2021-1-EL01-KA220-VET-000033152]

Kazalo

1. Uvod	3
2. Ključne besede	4
3. Učni cilji	4
4. Kaj je GreenComp?	5
5. Kompetence	6
a. 5.1 Utelešenje trajnosti	6
b. 5.2 Sprejemanje kompleksnosti v trajnosti	6
c. 5.3 Predvidevanje trajnostne prihodnosti	6
d. 5.4 Delovanje za trajnost	7
6. Kako jih uporabiti	8
6.2 Študija primera	8
6.3 Poklicno izobraževanje	9
6.4 Študija primera	9
7. Digitalna orodja v soglasju s trajnostnimi kompetencami	9
7.1 Almond	10
7.2 Spinlister	10
7.3 Too Good To Go	10
7.4 Refill	10
7.5 Swancy	11
7.6 BlaBlaCar	11
7.7 Good Guide	11
7.8 Giki	11
8. Povzetek	13
9. Vprašanja za razmislek	14

10.	Uporabne reference in viri	14
11.	Literatura	15



1. Uvod

Zadnja leta so pokazala, kako resnične so podnebne spremembe. Zadnjih sedem let (2015–2021) je bilo po podatkih Svetovne meteorološke organizacije najbolj vročih v zgodovini. Prav tako so sredi julija 2021 Nemčijo zaznamovale najhujše poplave v Zahodni Evropi, ki so povzročile 20 milijard dolarjev gospodarske škode. Turčijo so prizadele suše. Številne države, vključno s Španijo, Grčijo in Francijo, so doživele hude gozdne požare. To je le nekaj primerov, ki dokazujejo, da je treba ukrepe za ublažitev teh podnebnih nesreč sprejeti takoj. Vendar pa moramo razviti trajne veščine, če želimo biti prepričani, da so dejanja, ki jih izvajamo, prava.

Ta modul obravnava trajnostne kompetence, z drugimi besedami, okvir GreenComp, ki ga je razvilo Skupno raziskovalno središče (Joint Research Centre – JRC) [(služba Evropske komisije za raziskave in znanje)]. Tako bo modul navedel vsako kompetenco skupaj s kratkimi razlagami, kaj pomeni in kako jo je treba razumeti. Modul bo nato obravnaval nekaj nasvetov za prenos določenih kompetenc v prakso, hkrati pa spodbuja vseživljenjsko učenje in se osredotoča na MSP (mala in srednja podjetja), učitelje poklicnega usposabljanja ter študente. Nenazadnje bo modul obravnaval nekaj digitalnih orodij, kot so Refill, Spinlister, Too good to go in Almond, ki lahko spodbudijo in olajšajo proces vključevanja zelenih kompetenc v naše vsakdanje življenje.

2. Ključne besede

Trajnost, kompetence, MSP, učitelji PUD, digitalna orodja

3. Učni cilji

- učenci bodo pridobivali in razvijali svoje znanje o trajnostnih kompetencah;
- učence bomo spodbujali k uvajanju trajnostnih sprememb v svoje dnevne rutine;
- učenci bodo obveščeni o obstoju digitalnih orodij, ki bi jim lahko olajšala proces vključevanja trajnostnih kompetenc v vsakdanje življenje;
- učenci se bodo seznanili z dejstvom, da so individualna dejanja pomembna.



4. Kaj je GreenComp?

Kot odgovor na evropski zeleni dogovor GreenComp deluje kot priročnik, ki določa trajnostne kompetence v luči soglasja, ki so ga dosegli strokovnjaki in deležniki. Ogradje je bilo razvito kot odgovor na naraščajoče zahteve posameznikov po pridobivanju znanja, veščin in boljših odnosov, da bi začeli živeti trajnostno in ekološko. Avtorji so razumeli, da je sposobnost vključevanja trajnostnih praks v vsakodnevne rutine ključna tako za zdravje planeta kot njegovih prebivalcev. Izraz "GreenComp" se nanaša na sklop 12 kompetenc, ki so razdeljene na štiri različna področja. Za Evropsko komisijo je obstoj takšnega okvira zelo pomemben, saj je zastavljeni cilj spremeniti Evropo v »podnebno nevtralno celino« do leta 2050.

Avtorja menita, da »dolgotrajne spremembe zahtevajo vseživljenjsko učenje, zato je cilj izobraževati ljudi vseh starosti o tem, da smo ljudje odvisni od narave, in o pomenu ohranjanja biotske raznovrstnosti ter počasnega, a zanesljivega uveljavljanja trajnostnih praks. Poleg tega avtorji menijo, da je okvir »živ dokument« in pričakujejo, da bodo spremembe uvedene v bližnji prihodnosti, ko bodo kompetence uvedene v praksi.

Razvijalci okvira opredeljujejo trajnost kot zagotavljanje, da človeška dejanja nimajo negativnega vpliva na druge žive oblike ali sam planet. Še več, predstavlja tudi koncept zagotavljanja, da meje planeta niso presežene v smislu, kot na primer uporabe fosilnih goriv. Še več, predstavlja tudi koncept zagotavljanja, da meje planeta niso presežene v smislu, kot na primer uporabe fosilnih goriv.

5. Kompetence

GreenComp je trajnostne kompetence razdelil na štiri področja:

- Uteletenje vrednot trajnosti
- Sprejemanje kompleksnosti v trajnosti
- Predvidevanje trajnostne prihodnosti
- Delovanje za trajnost

Poglejmo, katere kompetence so vključene v ta področja, da jih bomo lahko pravilno razumeli.

a. 5.1 Uteletenje trajnosti

Kompetence, ki so vključene v prvo področje (uteletenje trajnosti), so:

- a) vrednotenje trajnosti – kompetenca daje poudarek na razmišljanju o osebnih vrednotah posameznikov, da jih primerjamo in vidimo, kako različne so, ter nato ocenimo, kako ustrezajo ideji trajnosti. Ta kompetenca ozavešča ljudi, da vrednote izbirajo ljudi, ki imajo moč odločiti, katerim bodo dali prednost v svojem življenju.
- b) podpiranje pravičnosti – poudarjanje pravičnosti za vse generacije, tiste, ki živijo danes, in tiste, ki bodo zasedale planet v prihodnosti.
- c) spodbujanje narave – za ohranjanje biosfere kompetenca kaže na spoštovanje in priznavanje potreb in pravic vseh živih bitij.

b. 5.2 Sprejemanje kompleksnosti v trajnosti

Kompetence, ki so vključene v drugo področje (vključuje kompleksnost v trajnosti), so:

- a) sistemsko razmišljanje – kompetenca se nanaša na upoštevanje konteksta, da bi razumeli, kako so vsi vidiki med seboj povezani.
- b) kritično mišljenje – kompetenca poudarja sposobnost ovrednotenja podanih informacij in argumentov ter razmišljanja o tem, kako vidiki, kot sta okolje in kultura, v kateri je nekdo vzgojen, ter njegovo ozadje vplivajo na način razmišljanja določene osebe.
- c) oblikovanje problemov – kompetenca je namenjena iskanju rešitev ali uporabnih pristopov za obstoječe ali potencialne izzive.

c. 5.3 Predvidevanje trajnostne prihodnosti

Tretje področje (predvidevanje trajnostne prihodnosti) sestavljajo naslednje kompetence:

- a) Pismenost o prihodnosti – kompetenca se ukvarja s sposobnostjo predvidevanja različnih scenarijev trajnostne prihodnosti in prizadevanjem za njihov razvoj s sprejetjem potrebnih ukrepov za doseganje najboljših rezultatov.
- b) Prilagodljivost – kompetenca označuje sposobnost prilagajanja različnim situacijam in sprejemanja ustreznih odločitev, ko se soočamo z dvoumnimi ali tveganimi situacijami.
- c) Raziskovalno razmišljanje – kompetenca je sestavljena iz ustvarjalnosti in eksperimentiranja pri iskanju inovativnih idej in kulturnih praks za doseganje trajnosti.

d. 5.4 Delovanje za trajnost

četrto področje (delovanje za trajnost) sestavljajo naslednje kompetence:

- a) politična agencija – pristojnost se nanaša na pozivanje k politikam, ki urejajo trajnostne odgovornosti, kot tudi za prevzemanje odgovornosti ljudi za dejanja, ki niso trajnostna.
- b) kolektivno delovanje – kompetenca pomeni sposobnost skupnega ukrepanja, da bi naredili spremembe.
- c) individualna pobuda – pri kompetenci gre za maksimalno uporabo lastnega potenciala v imenu trajnosti in izboljšanja stanja planeta in skupnosti.

6. Kako jih uporabiti

6.1 MSP

Zelo pomembno je, da MSP (mala in srednja podjetja) takšne kompetence uporabljajo pri delovanju svojih podjetij, kajti ko jih seštejemo, je obseg njihovega vpliva na okolje in odtis, ki ga pustijo, precej opazen, ob upoštevanju, da v Evropi 60–70 % industrijskega onesnaženja povzročijo MSP. Podobno bi morali učitelji PUD (poklicnega usposabljanja z delom) pridobiti znanje o takih kompetencah, da bi jih lahko posredovali svojim učencem. V tem poglavju bo podanih nekaj nasvetov o tem, kako izbrane kompetence vključiti v vsakodnevne rutine.

Znanje o trajnostnih kompetencah je lahko koristno za MSP ali ljudi, ki želijo nekega dne odpreti lastno podjetje, saj lahko trajnostne prakse dejansko pritegnejo več strank, ob upoštevanju dejstva, da vedno več ljudi prizadenejo okoljske spremembe, kot npr. zaradi poletne vročine, ki je bila zadnja leta za mnoge neznosna. MSP bi lahko prilagodila kompetenco »raziskovalnega razmišljanja«, saj lahko ustvarijo podjetje iz novih, trajnostnih praks, na primer podjetje lahko uvede novo platformo ali spletno mesto, kjer si lahko ljudje izmenjujejo oblačila, delijo avtomobile, podarjajo hrano, ki je ne bi mogli zaužiti zaradi bližajočega se potovanja ali zgolj zaradi obilice izdelkov v hladilniku. Ta kompetenca se nanaša na ustvarjalnost in inovativnost. Zakaj ne bi mala in srednja podjetja, ker morajo predvideti možne scenarije za svoja podjetja, da bi se izognila morebitnim napakam in tveganjem, saj lahko v nasprotnem primeru pride do bankrota, sprejela kompetenco "predvidevanje trajnostne prihodnosti" in tako vizualizirala prihodnost, ki je okolju prijazna in odgovorna? Kompetenca je povezana s tisto, ki se imenuje »pismenost prihodnosti«.

6.2 Študija primera

Petit Cafè, majhna restavracija v L'Amposta (Katalonija) Španija s filozofijo "km0". Isabel Alejos Reche, lastnica lokala, si je vzela k srcu zavezo, da bo v svoji restavraciji stregla kakovostne, sveže in, kar je najpomembnejše, lokalne izdelke. V Petit Cafè se osnovne sestavine, kot so olje, ribe, jagnjetina, riž in vina, pridobivajo lokalno. Lastnica se je čutila dolžno zmanjšati verigo distributerjev in posledično z zmanjšanjem transporta hrane zmanjšati tudi emisije CO₂. Poleg tega je Petit Cafè del skupnosti Slow Food, ki je neprofitno eko-gastronomsko združenje, ustanovljeno leta 1989, trenutno zastopano v 122 različnih državah. To pomeni, da Isabel (Petit Cafè) uteleša kompetence individualne pobude in systemskega razmišljanja, saj je prepoznala svojo odgovornost za stanje planeta in skupnosti, v kateri živi. To je navdihnilo ustvarjanje

zavezništev tako z lokalnimi proizvodnimi podjetji kot drugimi ljudmi v njeni bližini (lokalni proizvajalci).

6.3 Poklicno izobraževanje

Učitelji PUD lahko igrajo pomembno vlogo pri posredovanju znanja, povezanega s kompetencami. V učilnici lahko poudarijo pomen učenja o okoljski trajnosti, saj lahko učenje povzroči premik v posameznikovih mnenjih ali vedenju. Še več, ustvarijo lahko učne priložnosti, namenjene izboljšanju takšnih kompetenc, ter podpirajo študente pri razvijanju njihovih trajnostnih veščin in sprejemanju novih zelenih praks za vsakodnevne rutine. Učitelji lahko spodbujajo tudi skupne akcije, na primer pobiranje smeti v gozdu.

Čeprav se v tem mikromodulu osredotočamo tako na mala in srednja podjetja kot na učitelje in dijake poklicnega izobraževanja in usposabljanja, pa je za vse ljudi zelo pomembno, da živijo v skladu s sposobnostjo »posameznih iniciativ«, ki pomeni prevzemanje vodstva in biti agent sprememb. Poleg tega kompetenca vključuje tudi dokazovanje, da trajnostni življenjski slog ne pomeni nižjega življenjskega standarda ali večjih stroškov.

6.4 Študija primera

Čeprav je to pobuda od zgoraj navzdol, je tukaj dober primer šol in dijakov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki sprejemajo in izvajajo zelene kompetence (zlasti tiste za področje Predvidevanje trajnostne prihodnosti):

Centro de Formación Folgado v Valencii (Španija) bo sodeloval pri projektu inovacij EMPRENDE_IMPACT+, ki ga podpira MEFP (Ministrstvo za izobraževanje in poklicno usposabljanje), katerega cilj je oblikovanje in začetek novega programa trajnostnega podjetništva.

Program podjetništva je namenjen predvsem dijakom srednjega in višjega poklicnega izobraževanja, ki se želijo vključiti v sektor zelene, modre in socialne ekonomije v okviru dela 4. »Spodbujanje izkušenj za ustanavljanje podjetij (podjetniških inkubatorjev), ki spodbuja podjetniške vrednote pri dijakih in študentih ali olajša prehod na trg dela iz izobraževalnega okolja z zagotavljanjem potrebnega okvira, pravil, podpore in spremstva«.

7. Digitalna orodja v soglasju s trajnostnimi kompetencami

V tem poglavju bodo predstavljena digitalna orodja, ki lahko olajšajo proces vključevanja zelenih kompetenc v vsakodnevne in vsakdanje rutine.

7.1 Almond

Almond je aplikacija, katere cilj je pomagati ljudem živeti življenje z uravnoveženim ogljičnim odtisom. Za izpolnitev naloge morajo slediti štirim korakom. Prvič, platforma vam bo pomagala izračunati vaš ogljični odtis, za kar boste nagrajeni z zaščito petih dreves, ki se nahajajo v amazonskem gozdu, kot tudi s sajenjem drevesa. Drugič, aplikacija vam bo pomagala odkriti etične blagovne znamke. Nadalje, ko boste nakupovali pri zgoraj omenjenih blagovnih znamkah, boste zaslužili tako imenovane "offset kovance" (1 offset kovanec pomeni posaditev enega drevesa in zaščito petih). Zadnji korak je, da začnete postopek zbiranja čim več ofsetnih kovancev, ki vam omogočajo sajenje in zaščito dreves, tako da dosežete nevtralno ravnotežje CO₂. Ta aplikacija se ujema s področjem utelešenja trajnosti, saj ima v mislih prihodnje generacije in zrak, ki ga bodo dihale.

7.2 Spinlister

Spinlister je aplikacija, ki olajša in spodbuja uporabo koles. Zahvaljujoč aplikaciji je lažje odstopiti od najema avtomobila, ko ste zdoma, in izbrati okolju prijazne alternative, kot je potovanje s kolesom. Preko platforme lahko poiščete lastnika kolesa, pri katerem si lahko najamete ali izposodite kolo.

7.3 Too Good To Go

Too Good to Go je aplikacija, ki pomaga planetu s preprečevanjem zavržene hrane. Cilj izdelave aplikacije je bil ustvariti svet, v katerem se porabi tisto, kar je proizvedeno, in zmanjšati količino hrane, ki se vsak dan zavrže. Za uporabo aplikacije morate najprej izbrati trgovino in nastaviti uro. V nadaljevanju je vse, kar morate storiti, da prevzamete hrano ob dogovorjenem času in na dogovorjenem mestu.

7.4 Refill

Refill je aplikacija, katere cilj je v največji možni meri omejiti in zmanjšati uporabo plastike. Aplikacija vam pomaga pri srečanju s kraji, ki delujejo v imenu tako imenovanega pravila »nič

odpadkov«, to so postaje, kjer si lahko napolnite plastenko vode, kavarne, kjer lahko dobite popust, če prinesete svojo skodelico, in mesta, kjer bodo hrano, ki jo naročite, dali v vašo škatlo za kosilo.

7.5 Swancy

Swancy je aplikacija, katere namen je omejiti število oblačil, ki jih ljudje dandanes kupujejo, in posledično omejiti ogljični odtis, ki ga proizvaja modna industrija. Ustanoviteljica (Kristin Grostad) pravi, da ni treba kupovati novih stvari, saj so stvari, ki jih ljudje iščejo, že zunaj, pri nekom doma in pripravljene, da jih uporabi druga oseba. Delovanje aplikacije je podobno kot pri aplikaciji za zmenke. Sprehajate se med oblačili, da najdete prave zase. Aplikacija je v skladu s trajnostnimi kompetencami, saj je sestavljena iz krožnega gospodarstva in zmanjšuje potrošnjo ter nakupno vedenje.

7.6 BlaBlaCar

BlaBlaCar je aplikacija, ki omogoča zmanjšanje količine izpušnih plinov, ki se sproščajo v ozračje, saj lahko zahvaljujoč platformi najdete osebo (bodisi voznika ali sopotnika), ki želi priti na isto mesto kot vi. Posledično ne samo, da oba prihranita denar za gorivo, ampak tudi pomagata okolju z zmanjšanjem emisij CO₂. Iz varnostnih razlogov morajo vsi uporabniki naložiti fotografijo osebnih dokumentov.

7.7 Good Guide

Good Guide je aplikacija, ki za vas na lestvici od 1 do 10 oceni družbeni, zdravstveni in okoljski vpliv različnih izdelkov, ki so na voljo na trgu. Seznam je sestavljen iz 210.000 izdelkov različnih vrst. Poleg tega je aplikacija enostavna za uporabo, saj lahko poiščete določen izdelek tako, da vnesete njegovo ime ali skenirate njegovo črtno kodo, da vidite rezultate.

7.8 Giki

- Obstajajo tri vrste aplikacij Giki:

- Giki Bages, ki se uporablja za skeniranje izdelkov, da ugotovi, ali so trajnostni ali ne,
- Giki Zero, ki se uporablja za izračun, kako vaša dejanja, prakse in vaš življenjski slog na splošno vplivajo na planet,
- Giki Zero Pro, ki je zasnovan za mala podjetja in organizacije, tako da lahko njihovi zaposleni spremljajo svoj ogljični odtis in se počutijo opolnomočene za uvajanje sprememb.

8. Povzetek

Modul se začne s kratkim uvodom o pomembnosti spreminjanja naših življenj in sprejemanja trajnostnih praks, z nekaj primeri podnebnih nenormalnosti (požari, prepahi, ekstremne temperature ...) v Evropi kot dokaz, da ne moremo zlorabljeni okolja in živeti naprej, kot da jutri ne obstaja; ravno nasprotno, razmišljati moramo o prihodnjih generacijah in dostojnih življenjskih razmerah na Zemlji.

Nato modul predstavi trajnostne kompetence, ki jih je prvič predstavilo Skupno raziskovalno središče (JRC) prek okvira GreenComp. Modul našteva kompetence (ki so razdeljene v 4 kategorije: utelešenje vrednot trajnosti; sprejemanje kompleksnosti trajnosti; predvidevanje trajnostne prihodnosti; delovanje za trajnost) skupaj s kratkimi opisi o tem, kaj posamezna kompetenca pomeni in kako jo je treba razumeti, da se izognemo dvoumnosti in nesporazumom.

Nato modul nudi nekaj informacij o tem, kako uporabiti izbrane kompetence, spodbujati vseživljenjsko učenje in se osredotočati na MSP, učitelje poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter učence.

Nenazadnje modul opisuje izbrana digitalna orodja, ki se ukvarjajo z različnimi vidiki trajnosti, ki lahko spodbudijo in olajšajo proces vključevanja zelenih kompetenc v naše vsakdanje življenje in vsakdanje rutine. Digitalna orodja med drugim vključujejo: Refill, Spinlister, Too Good to Go in Almond.

9. Vprašanja za razmislek

- 1) Katero kompetenco se vam zdi najtežje sprejeti in zakaj?
- 2) Katere aplikacije ste pripravljeni namestiti na svoj mobilni telefon in zakaj?
- 3) Ali obstajajo kakšne kompetence, v skladu s katerimi živite?
- 4) Na katerih kompetencah bi radi delali?

10. Uporabne reference in viri

- 1) https://static.sustainability.asu.edu/schoolMS/sites/4/2018/04/Key_Competencies_Overview_Final.pdf
- 2) https://www.researchgate.net/publication/243973095_Competerences_for_sustainable_development_and_sustainability_Significance_and_challenges_for_ESD

11. Literatura

Almond - Understand & Offset. GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=org.almond&hl=en&gl=US>

Campbell, L. (2021, April 1). *What you need to know about: Giki*. Good With Money.

<https://good-with-money.com/2021/04/01/what-you-need-to-know-about-giki>

Can swapping clothes help curb our addiction to fast fashion and help the environment? ITV.

(2019, June 14). <https://www.itv.com/news/2019-06-14/is-swapping-clothes-a-sustainable-way-to-renew-your-style>

Do Small and Medium Enterprises have a small and medium environmental impact? WILL.

(2022, March 23). https://solutionswill.com/en/blog_post/do-small-and-medium-enterprises-have-a-small-and-medium-environmental-impact/

GIS for Forestry. (2021, 16 april). ArcGIS StoryMaps.

<https://storymaps.arcgis.com/stories/1b5892f524024d1e9c855972ee126eba>

Hering, T. (2020, 15 october). 10 Ways a Small Business can Adopt Green Practices and Reflect Environmental Sustainability. <https://www.linkedin.com/pulse/10-ways-small-business-can-adopt-green-practices-reflect-tom-hering/>

<https://www.linkedin.com/pulse/10-ways-small-business-can-adopt-green-practices-reflect-tom-hering/>

Hodgkins, K. (2014, April 22). *Daily App: GoodGuide helps you find green, healthy and socially responsible products*. Engadget. https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL

https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL

https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL

https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL

https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL

How It Works. SpinLister. <https://www.spinlister.com/>

Joint Research Centre (JRC). (2022). *GreenComp: The European sustainability competence framework*.

Life with less plastic made easy. Refill. <https://www.refill.org.uk/>

Masterson, V. (2022, May 18). *8 climate change records the world smashed in 2021*. World

EconomicForum. <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/8-climate-change-records-world-2021/>

Refill. GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=uk.geovation.refill&hl=pl&gl=US>

Too Good To Go: End Food Waste. GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.app.tgtg&hl=en&gl=US>

Your pick of rides at low prices. BlaBlaCar. <https://www.blablacar.co.uk/>

Think Carbon. Giki. <https://giki.earth/>





**Co-funded by
the European Union**

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. Project Number [2021-1-EL01-KA220-VET-2021-1-EL01-KA220-VET-000033152]